

Cyklisté a legislativa – mezery a potenciál

Vratislav Filler

Laboratoř udržitelného urbanismu

Konference City Changers 2030

Jihlava, 18. 5. 2022

Obsah

- * **Změny v zahraničí a u nás**
- * Nevyřešené nedostatky naší legislativy
- * Nejasné formulace a anachronismy
- * Strategické a procesní změny
- * Bonusy a hrozby

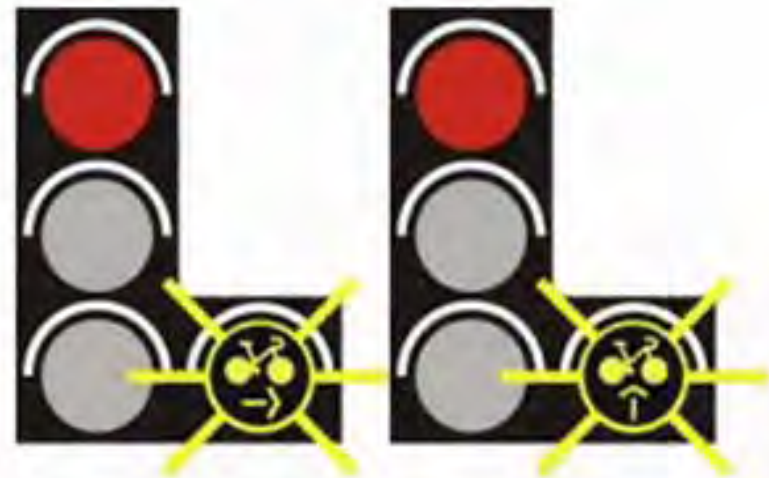
Nedávné změny legislativy v zahraničí 1

* 2018 Lucembursko

- Souvislé chodníky a stezky před odbočující ulice, boční odstup 1,5 m, jízda ve dvou vedle sebe (ne všude), značky pro nepovinné stezky, signál pro odbočení vpravo na červenou, jízda po chodníku do 12 let včetně doprovodu (ne dospělého), cyklistická ulice se zákazem předjíždění cyklistů.

Objectif/effet:

- Tenir compte des différents types de cyclistes (p.ex vitesses différents) et des caractéristiques des infrastructures
- Améliorer la sécurité des piétons en réduisant le risque de conflits

Nedávné změny legislativy v zahraničí 2

* 2020 Německo

- Jízda ve dvou vedle sebe, boční odstup mimo obec 2m, nákladní kola a přeprava osob na kolech, cyklořádnice, zákaz předjíždění cyklistů motorovými vozidly, jednodušší zřizování cykloobousměrek, cyklozóny i cykloulice, a.d.

#Fahrradland

> 3,5 t müssen innerorts mit Schrittgeschwindigkeit nach rechts abbiegen

Mindestüberholabstand
innerorts: mind. 1,5m
außerorts: mind. 2,0m

Fahrradzonen ermöglichen

Generelles Haltverbot auf Schutzstreifen

Neue & höhere Bußgelder für das Parken auf Geh-/ Radwegen, das nun unerlaubte Halten auf Schutzstreifen und das Parken/Halten in 2. Reihe:
bis zu 100 € (+1 Punkt)

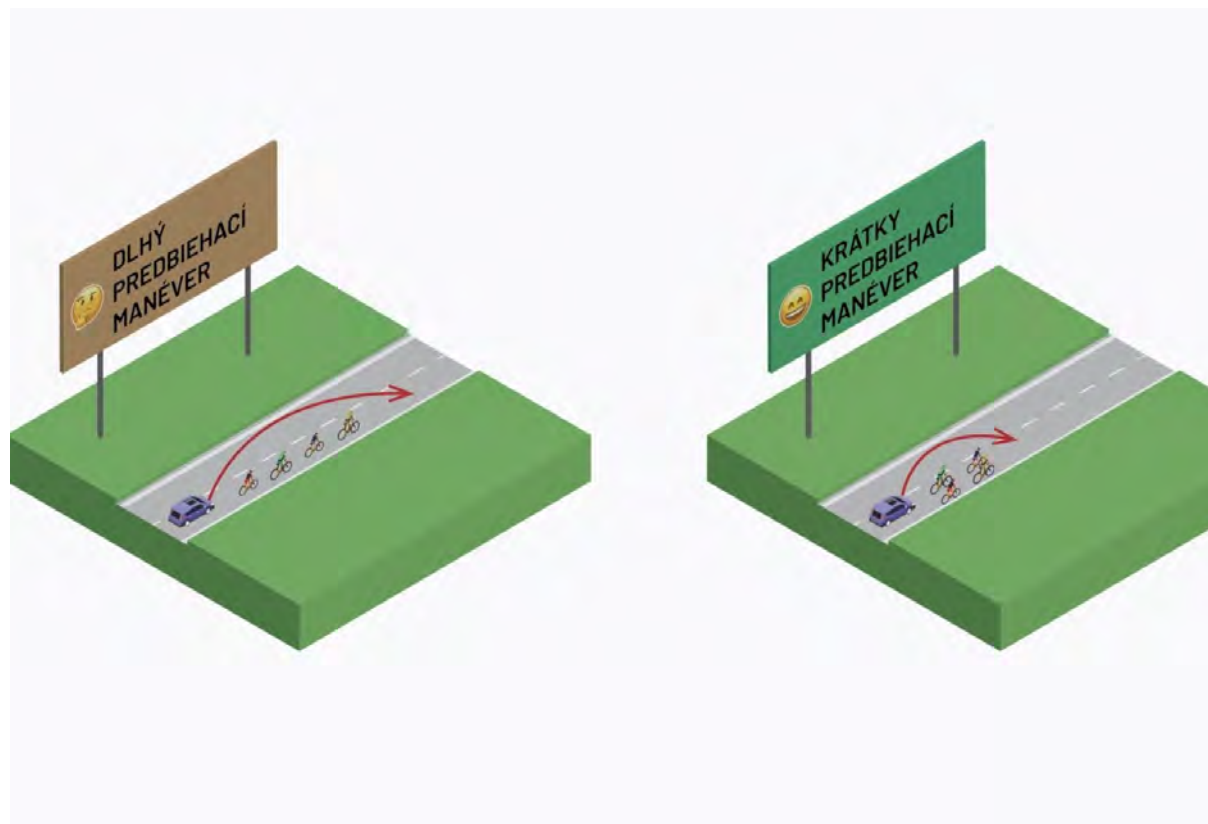
Grünpfeil ausschließlich für Radfahrer

Nedávné změny legislativy v zahraničí 3

* 2021 Slovensko

- Boční odstup 1,5m na komunikacích > 50 km/h, jízda vedle sebe ve skupinách 6+ cyklistů, přednost toho, kdo jede přímo, před odbočujícím bez ohledu na stavební oddělení cesty, jízda s malými dětmi po chodníku (včetně doprovodu)

Nedávné změny legislativy v ČR

- * ~ 2010 : vozíky za kolo, iniciativa národního koordinátora, okruhy témat
- * 2015: poslední „cyklobalíček“ MD (z. 161/2000, nová vyhl. 294/2015)
 - Ochranné cyklopruhy, úprava přednosti na přejezdech pro cyklisty, cyklozóny, legalizace chodníků, ošetření segwají, sdružený přechod a přejezd, nemožnost vyhradit pruh pro motocykly.
- * 2017: Nová TP 179
 - Koncepčně aktuální, ochranné cyklopruhy, mírnější požadavky na cykloobousměrky
- * 2020: poslanecká iniciativa
 - Boční odstup 1,5 / 1,0 m, nepovinné užití infrastruktury

- * Změny v zahraničí a u nás
- * **Nevyřešené nedostatky naší legislativy**
- * Nejasné formulace a anachronismy
- * Strategické a procesní změny
- * Bonusy a hrozby

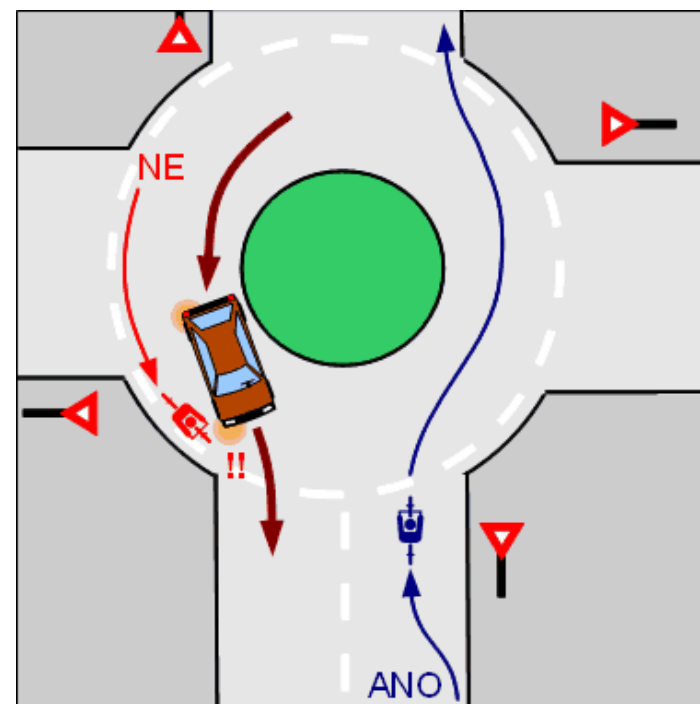
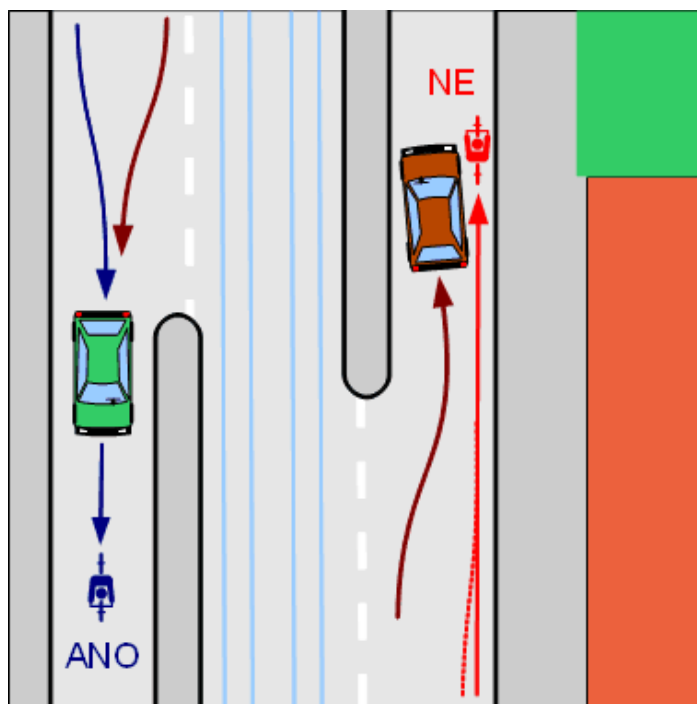
Nevhodné znění : Jízda při pravém okraji vozovky

§11(1) *Na pozemní komunikaci se jezdí vpravo, a pokud tomu nebrání zvláštní okolnosti, při pravém okraji vozovky, pokud není stanoveno jinak.*

§57(2) *Na pozemní komunikaci se na jízdním kole jezdí při pravém okraji vozovky;*

* Oprávněné důvody pro jízdu dále od kraje (dveřní zóna, řazení před okružní křižovatkou, znemožnění nebezpečného předjetí zabráním pruhu – odpovídá US praxi, řazení se do V19, ochrana slabšího cyklisty...)

* *Cyklisté i řidiči by měli mít zcela jasno v tom, že cyklista může v oprávněných případech pro svou bezpečnost zabrat jízdní pruh.*

Nevyřešená úprava : Přednost před cyklisty při odbočování

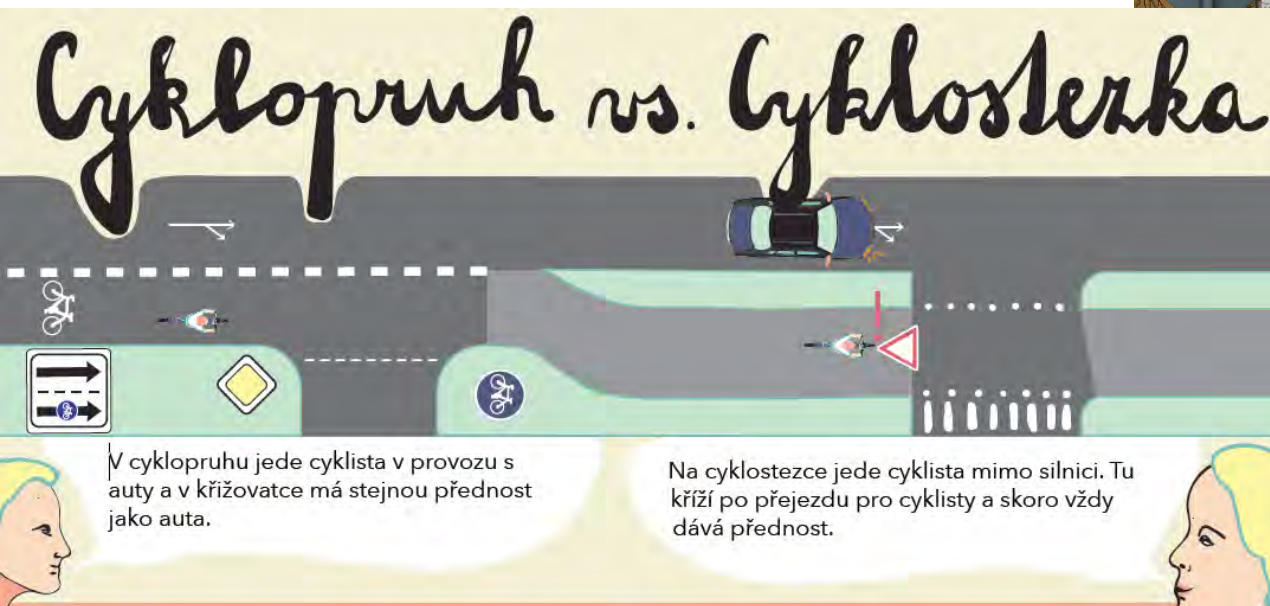
§5(2) Řidič nesmí (...) g) ohrozit chodce přecházejícího pozemní komunikaci, na kterou řidič odbočuje, a dále nesmí ohrozit chodce při odbočování na místo ležící mimo pozemní komunikaci, při vjíždění na pozemní komunikaci a při otáčení nebo couvání,

h) ohrozit cyklistu přejíždějícího pozemní komunikaci na přejezdu pro cyklisty

- * Při odbočování mimo komunikaci nebo přes nesignalizovaný přejezd pro cyklisty
- * NL (a už i SK): Umí rozlišit přednost dopravním značením („zuby“)
- * Jak realizovat stezky v PP podél hlavní se stejnou předností jako souběžně jedoucí auta?

Foto Václav Kříž

Nevhodné znění : Zákaz jízdy dětí po chodníku

§58 (2) Dítě mladší 10 let smí na silnici, místní komunikaci a veřejně přístupné účelové komunikaci¹⁾ jet na jízdním kole jen pod dohledem osoby starší 15 let; to neplatí pro jízdu na chodníku, cyklistické stezce a v obytné a pěší zóně.

- * Tradiční výklad z tohoto vyvozoval možnost jízdy dětí po chodníku.
 - Do 15 let je jízda po chodníku nepostižitelná
- * Zahraničí: Někde jízda dětí možná dokonce i s dospělým doprovodem.

Foto Václav Kříž

Další nedostatky

- * Obtížná realizace nepřímého levého odbočení
 - Důsledkem minimum realizací
- * Cyklozóna vs. cykloulice
 - Důsledkem minimum realizací
- * Kolo je “jednomístné”
 - Možné pouze sedačky nebo vozík, nákladní kola v právním vakuu.
- * Dopravním značením nelze zakázat předjíždění jednostopých vozidel.

Foto Tomáš Cach

- * Změny v zahraničí a u nás
- * Nevyřešené nedostatky naší legislativy
- * **Nejasné formulace a anachronismy**
- * Strategické a procesní změny
- * Bonusy a hrozby

Nejasná úprava : Přednost před cyklisty při odbočování

§70(2) Při řízení provozu na křižovatce znamená pro řidiče (...)

c) (...) "Volno" možnost pokračovat v jízdě (...) přičemž musí dát přednost (...) a cyklistům přejíždějícím ve volném směru po přejezdu pro cyklisty.

e) signál se zelenou směrovou šipkou nebo šipkami (...) možnost pokračovat v jízdě jen ve směru, kterým šipka nebo šipky ukazují. Směřuje-li zelená šipka vlevo, neplatí pro odbočování vlevo § 21 odst. 5,

f) signály (...) nebo „Signál žlutého světla ve tvaru chodce a cyklisty“, jimiž je doplněn signál se zelenou šipkou směřující vpravo nebo vlevo, upozorňují řidiče, že při jízdě směrem, kterým tato šipka ukazuje, křížuje (...) nebo směr chůze přecházejících chodců a směr jízdy přejíždějících cyklistů,

* Je z toho srozumitelná povinnost dát cyklistům přednost v případě písm. "e"?

Slovenský princip:

odbočující dává přednost všem.

Nejasná úprava : Chodci na cyklostezce vlevo nebo vpravo?

§53(3) Kde není chodník nebo je-li neschůdný, chodí se po levé krajnici, a kde není krajnice nebo je-li neschůdná, chodí se co nejbližší při levém okraji vozovky.

§54(1) (...) Na přechodu pro chodce se chodí vpravo.

- * Zákon 361/2000 neukládá chodit po chodníku vpravo.
- * Stezka pro chodce a cyklisty C9 – je možné aplikovat §53(3)? (děje se)
- * Někde může být vhodnější chůze vlevo (převaha cyklistů, málo chodců), někde vpravo (přelidněné stezky, dovoluje jízdu krokem za chodci do okamžiku předjetí)
- * Bruslař je chodec

Foto Václav Kříž

- * Změny v zahraničí a u nás
- * Nevyřešené nedostatky naší legislativy
- * Nejasné formulace a anachronismy
- * **Strategické a procesní změny**
- * Bonusy a hrozby

Systémové nastavení pro lepší infrastrukturu

* vyjadřování PČR

- sjednocení metodiky (korekce “lokálních špefifik”),
- sjednocení závaznosti stanoviska na doporučujícím,
- Mezní nástroj: možnost náhrady stanoviska PČR nezávislým posouzením bezpečnosti

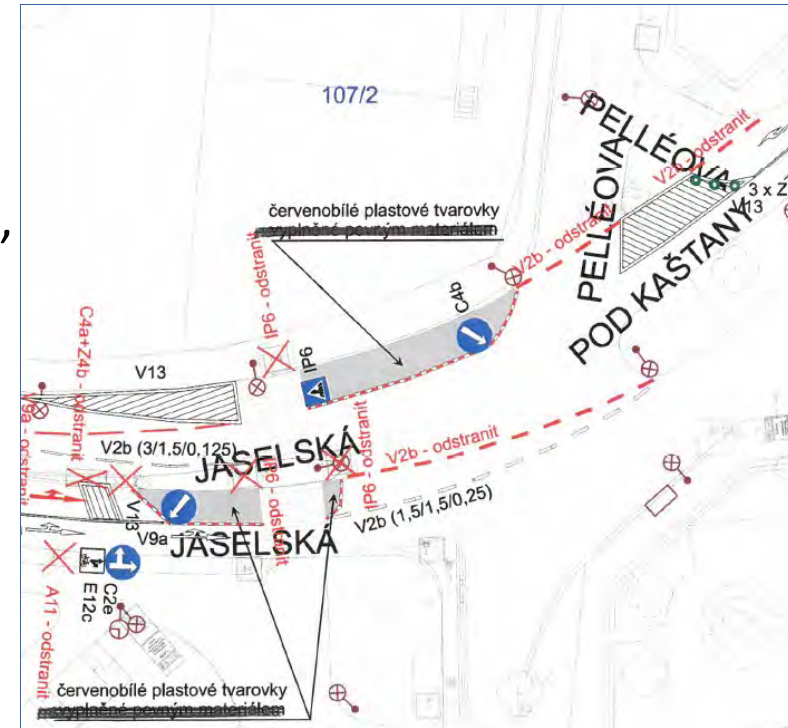
* Povinné zřizování bezmotorové infrastruktury

- plnohodnotně řešit podélné i příčné vazby a trasy v území jako nedílnou součást investice velkých investorů (ŘSD, SŽ, ŘVC, apod.)
- pravidla pro údržbu (inženýrské stavby /lávky, a.j./ neházet na malé obce)
- stezky podél rušných komunikací → VPS

* Parkování jízdních kol povinně dle stavebních předpisů

- analogicky k parkování pro automobily v předpisech republikových i městských.

* Jaký dopad bude mít nový stavební a liniový zákon?

Systémové nastavení pro lepší bezpečnost

- * Bezpečnost > plynulost
- * Bezpečnost nesmí znemožňovat použitelnost
 - Pocit bezpečí rozhoduje o volbě dopravního prostředku
- * Větší ochrana neautomobilových účastníků
 - Zavést nástroje pro kontrolu bočního odstupu při předjíždění cyklisty
 - Důslednější postihování zdánlivě „bagatelních“ přestupků vůči pěšo/cyklo/VHD:
 - zdravotní následky nepoměrně k zavinění, nepřímé škody ze zdržení VHD
 - stání před přechody, v cyklopruzích, na cyklostezkách => překážka, body, odtahy
 - jízda v pruzích BUS => body, parkování v profilu tramvaje => odtahy, odpovědnost za nepřímé škody ze zdržení
 - Namísto „množstevní slevy“ za opakovaný přestupek progresivně rostoucí postih
- * Absolutní zodpovědnost (operátora hmotnějšího vozidla, za škodu, nikoliv trestní)

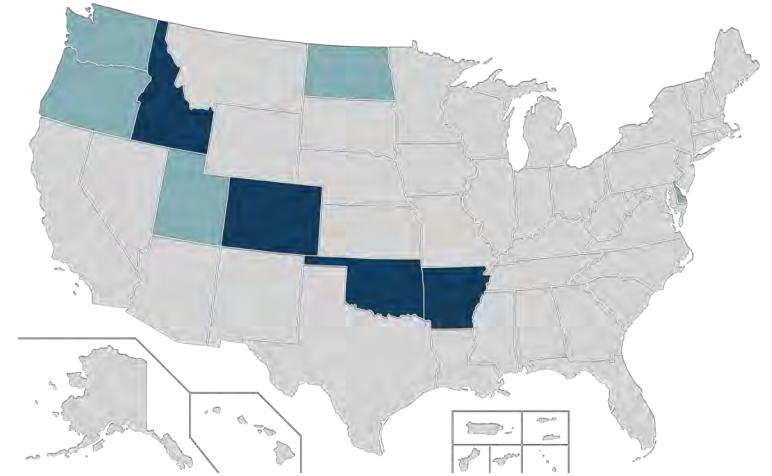

- * Změny v zahraničí a u nás
- * Nevyřešené nedostatky naší legislativy
- * Nejasné formulace a anachronismy
- * Strategické a procesní změny
- * **Bonusy a hrozby**

Bylo by milé

* Idaho stop

- umožnit cyklistům projíždět stopku bez zastavení (8 států USA)
- případně červenou chápat jako stopku, hlavně nebere-li je detekce, i to je ve čtyřech státech USA možné)

- Lze omezit pouze na odbočování nebo na odbočování do vyhrazeného cyklopruhu

* Jízda dvou cyklistů vedle sebe

- Za podmínek odpovídajících Německu, Lucembursku, Nizozemsku nebo Slovensku (zejména neomezovat výrazně provoz)

* Sdílený prostor / zóna setkávání

- rozšíření nabídky dopravních režimů pro města
- riziko dominance automobilové dopravy

Výzvy a hrozby

- * Slabé zakotvení bezmotorové dopravy v národních strategiích
 - Zejména v Koncepti městské a aktivní mobility pro období 2021-2030.
 - Absence mezioborového přístupu, chybí přesahy do resortů ŽP, zdravotnictví, vzdělávání a sportu, ignorování klimatického a bezpečnostního aspektu.
- * Zatím neznámé současné cíle MD v oblasti bezmotorové dopravy
 - Stav pracovní skupiny pro bezmotorovou legislativu?
- * Možnost velké aktualizace / zjednodušení zákona 361?
- * Protitlak proti 1,5 metru
 - Asociace krajů, správci lesních cest (dlouhodobá snaha „vyštípat“ cyklisty z lesních cest)
 - Hospodářská komora (bezpečné předjíždění cyklistů jako absurdita roku. HK vnímá cyklisty jako překážku v podnikání?)

Shrnutí

- * V posledních 10 letech došlo k výraznému zlepšení legislativy pro cyklistickou dopravu
- * Část nedostatků přetrvává nebo vznikají nové vlivem postupných změn zákona 361/2000 (přednosti podél silnic, nepřímá levá odbočení, dětští cyklisté na chodníku)
- * V podzákoných normách přetrvávají jisté nedostatky bránící zřizování levné a funkční infrastruktury (nepřímé levé odbočení, a.d.).
- * Není dostatečné systémové nastavení pro bezpečnou a levnou cyklistickou infrastrukturu (povinná infrastruktura, slabé zakotvení ve strategických dokumentech)
- * Chceme-li dohnat nejlepší, je stále mnoho věcí k implementaci (cargokola, cyklodálnice, jízda vedle sebe...)
- * Co nás čeká v tomto volebním období?

Foto Václav Kříž